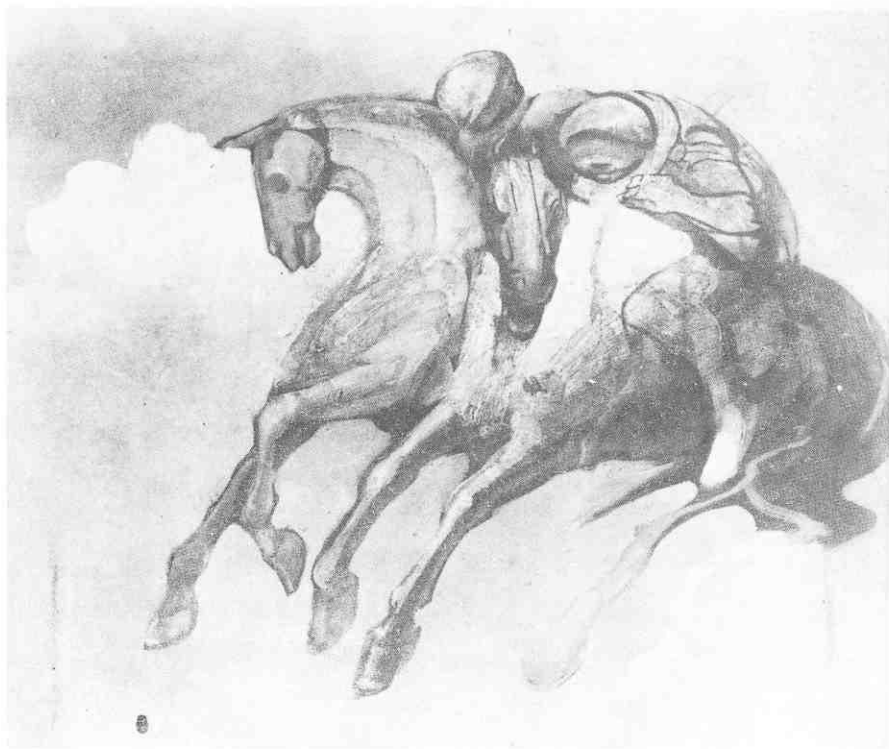

rudolf laboš

izložba u galeriji
umjetnina u zadru

vinko srhoj

Retrospektivna izložba zagrebačkog slikara Rudolfa Labaša u prostorima Galerije umjetnina u Zadru nudi reprezentativni uvid u trinaestogodišnju slikarsku produkciju umjetnika. Od akrilika iz 1972. do najnovijih akvareliranih crteža na uvidu je cjelina slikarskih nastojanja bivšeg »biafranca«, osobene pojave na krilu angažirane figuracije sedamdesetih godina u nas. Od 1971. godine do razlaza, ili, kako je u publicistici tog vremena obznanjeno, do »samoubojstva«, završnoga kolektivnog happeninga »Biafre« na izložbi 1978. godine, Labaš je član te kontroverzne grupe i svakako uz Kauzlarića-Atača slikarski stožer njezine pretežno plastičke orijentacije, kiparskog prorađivanja modela kritičkog i moralnog angažmana. Tih godina »Biafra« doživljava brojne napade, bojkot publike i osporavanja nesklone kritike, ali i neumjerenu pristranost apologeta. Njezina aktivnost, široko shvaćena u kontekstu dnevnog angažmana, izvan posvećena galerijskog prostora, u studentskom

domu, na gradskom trgu ili u suradnji s kazališnom grupom, na širenju angažiranih poruka u provincijalnim zakucima (nastupi s »Histrionima«), postala je mjecom svekolika angažmana umjetnosti sedamdesetih. U stopu je prati paradoks bojkota i potcjenjivanja, dok istodobno pojedinačni umjetnički opusi članova bivaju visoko ocjenjivani. Kolektivna energija grupe proživljava dekompresiju puštanjem individualnih ventila koji smanjuju mogućnost snažnijeg ekscesa, snažniji udar kritičke svijesti umjetnika u grupi, čime se umnogome i bitno anestezizirala biafranska pobuna. Slučaj »Biafra« samo je potvrdio nespornost sredine da prihvati veću dozu angažmana bez ublažavanja i amortizacije unutar za umjetnost ograđenog rezervata muzeja i galerije i svođenja masovne pobune na individualni eksces. Mjesto Rudolfa Labaša od vremena prve biafranske izložbe do danas ostalo je, kao i većine istomišljenika u grupi, bitno određeno odnosom spram figuracije i kriti-

čko-polemički nabijene poruke. Riječ je o, sada već usvojenoj, terminološkoj odrednici sardoničke figuracije — oblicima ekspresivne i naturalistički pojačane oblikovne geste, a na idejnom planu bitno kritičkom odnosu prema tradiciji samodovoljne umjetnosti, s pojačavanjem onih plastičnih momenata koji ističu estetiku ružnoga i odbačenog. Labaševa nedvosmislena opredijeljenost za svijet trauma, psihološke i fizičke dekompenzacije, za makabričku insolaciju ljudskog pakla, ne napušta u osnovi biafransku tradiciju. Ekstremni šok, scene uličnih smrti, infernalne slike s dna egzistencije, pretaču se u Labaševim radovima u globalnu metaforu svijeta kao prostora ugroženosti, velike ludnice na otvorenom, ali i u neiscrpno skladište umjetničkih emocija i etičkih poticaja. Grupe homoida, štíćenici psihijatrijskih ustanova, sjene i prikaze u difuznoj i maglovitoj rasvjeti slika, na goljoj pozadini umrljanoj smeđim tonovima i žutilima, gledaju praznim očnim dupljama i fibroznim

krijesnicama mačjih očiju svijet bez budućnosti, iz kojeg je izvjetrio smisao i nestao razlog. Labaševa koreografija funebralno odjekuje koracima usamljenih i izgubljenih egzistencija, muklim krikovima u prostornom vakuumu, životima i smrtima bez ljudskog traga, tijelima koja više ne posjeduju ni vlastitu sjenu. Labaševa umjetnost prožeta je trajnim pesimizmom i bezizlaznošću, vezana za svijet na rubovima preživljavanja, obnavljajući ujedno staro upozorenje da iza lica napretka i optimizma živi paralelni svijet klonuća i izgubljenosti, iza privida harmonizirane zajednice široka močvara iracionalnih strahova i agoničnih stanja usamljenosti i nesreće. Labašev slikarski memento o čovjeku nema ništa od izravnog i karitativnog moralizma, već je umnogome depersonalan i promatrački, »pa sve te muke i naslade — ono vazda dvoznačno (...) — stvaraju ekstatični napon što nesmiljenim sjajem 'apsolutno realnoga' ispunja njegova djela« (I. Zidić).

zvezdana fio

izložba u galeriji
suvremene
umjetnosti

antun maračić

Od početka je slikarstvo mlade zagrebačke umjetnice Zvezdane Fio bilo obilježeno introvertnošću i naglašenim introspektivnim postupkom. Te su se karakteristike mogle očitavati u svim elementima njezina rada: u ikonografiji (predmeti i sadržaji iz intimne autoričine okoline, te autoportret); u tretmanu motiva (svojevrsan analitič-

ki i meditativni pristup); u stilu koji ukazuje na određenu reviziju nekih povijesnih predložaka (eklektički odnos). S obzirom na ovo posljednja, međutim, držim potrebnim naglasiti organičnost njezina odnosa prema povijesti umjetnosti: »citat« koji upotrebljava komplement je vlastite vizije više nego racionalni erudicijski izbor, nikako bezosjećajna, mehanička, trendovski legalizirana aplikacija što neuglazbljeno strši iz habitusa mnogih recentnih pokušaja.

Intenzivnije se o njezinu slikarstvu počelo raspravljati nakon pojave i etabliranja transavangarde, odnosno »nove slike« kod nas, na početku osamdesetih. Autoričin se već definirani izraz poklopio s većinom značajki koje je trend sugerirao, ali se jedinstvenost njezina slučaja ističe prvenstveno u visoko individualiziranom govoru i goto-

vo patetičnoj privrženosti mediju i intimnom mikrokozmosu. To svojstvo atipičnog, moglo bi se reći i puritanski etičkog, odnosa prema slikarstvu, stabilnost i precizno koncentrirani smještaj svake povučene linije, oponira »programski« uspostavljenom imperativu ironije kao gradivnog elementa raspoloženja »nove slike« prema tradiciji i slikarstvu uopće. Ironija se u većini (nesretnih) slučajeva manifestirala kao koketiranje s nonšalancijom, otkačenost po svaku cijenu, nasilno konzumiranje slobode unutar ponovo uspostavljenih granica davnoga medijskog okvira — slikarstva. Motivi Zvezdane Fio od početka pa sve do radova na ovoj njezinoj izložbi gotovo su školski statični, izolirani u kadru, jednosložni prikazi. No kvantitativna suženost i vanjska ukočenost tih prikaza kompenzira-